

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

~~B 223~~

Postopnik za občna upravna oblastva.

1923.

Založila pokrajinska uprava za Slovenijo.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Pran 4/16

Okrožnica

**vsem oddelkom pokrajinske uprave,
okrajnim glavarstvom, političnim eks-
pozituram in mestnim magistratom
o načelih upravnega postopanja pred
občimi upravnimi oblastvi.***

Poedini oddelki pokrajinske uprave, okrajna glavarstva, politične ekspoziture in mestni magistrati se morajo, dokler se ne odredi drugače, ravnati po niže navedenih načelih upravnega postopanja. V svojih odlokih, namenjenih udeležencem in strankam, pa se oblastva ne smejo sklicevati na to okrožnico.

Ta načela so obvezna le za občna upravna oblastva v Sloveniji, ne ustvarjajo pa nikakršnih pravic osebam, ki so udeležene pri postopanju. Kolikor so osnovana ta načela neposredno na zakonih, uredbah in v običajnem pravu, ne veljajo za stranke zaradi te interne okrožnice, temveč zgolj zaradi omenjenih virov našega upravnega prava.

* Razglašena v 25. kosu «Uradnega lista pokrajinske uprave za Slovenijo» z dne 12. marca 1923. pod št. 123.

Načela postopanja pred občimi upravnimi oblastvi I. in II. stopnje v Sloveniji.

(Postopnik za občna upravna oblastva.)

I. del.

Oblastva in postopanje.

O b l a s t v a.

§ 1.

Načela upravnega postopanja, predpisana s tem postopnikom, veljajo za postopanje pred občimi upravnimi oblastvi I. stopnje (okrajna glavarstva, politične ekspoziture in mestni magistrati, kolikor opravljajo le-ti posle občne uprave) in II. stopnje (pokrajinska uprava).

Kjer govori ta postopnik kratkomalo o oblastvih, ima v mislih občna upravna oblastva, omenjena v prvem odstavku.

Načela oblastvenega poslovanja.

§ 2.

Občna upravna oblastva so v okviru svojega zakonitega področja upravičena in dolžna, poslovati iz lastnega nagiba ali pa na predlog.

Občo blaginjo v njenih raznoterih smereh in stopnjah morajo iz lastnega nagiba varovati in v svojem področju tudi uveljavljati.

Delovaje za občo blaginjo, poslujejo oblastva v okviru zakonov in zakonitih odredb po svojem svobodnem preudarku.

Kolikor je udejstvovanje svobodnega preudarka omejeno po zakonitih odredbah, so te od-

redbe podstava uradnemu delovanju oblastev. Na podstavi zakonitih odredb naj tudi v dvomu, bodisi uradoma, bodisi na predlog, razsojajo o vsebini in obsegu pravic, ki gredo strankam.

Kjerkoli dopušča zakon svobodni preudarek, morajo oblastva pred vsem vpoštevati ozire na občo blaginjo, obenem pa skrbno uvaževati interese poedincev.

Kolikor ne gre neposredno za instančno razsojanje o pravicah stranke (izrek rzsodbe, § 64.) v poedinih stvareh, ki teko pri oblastvih in se tičejo strankinih pravic, so podrejena oblastva vezana na morebitna službena naročila in navodila svojih nadrejenih oblastev.

Postopanje.

§ 3.

Nastopna načela uravnavajo obliko in zunanji red, po katerih delujejo oblastva in udeleženci pred njimi (§ 4.). Vse to velja le nekvarno posebnim predpisom o postopanju, obseženim v poedinih zakonih, in le v toliko, kolikor je to delovanje po namenu oblastva in udeleženca, odnosno enega izmed teh faktorjev, usmerjeno na odločbo, ki bi jo bilo izreči na podstavi konkretnih činjenic (dejanskih okolnosti, § 29.).

Kadar ne gre za odločbe, temveč za upravno izvršbo odločb, ali za uporabo upravne sile brez predhodne odločbe itd., tega postopnika ni uporabljati. Istotako se ta postopnik ne nanaša na postopanje v policijskih kazenskih stvareh.

Predpisi o postopanju, ki so navedeni v okrožnicah, a se ne opirajo neposredno na zakonite odredbe, prestanejo veljati, kolikor nasprotujejo vsebini tega postopnika.

Obča načela, navedena v II. delu, se nanašajo, kolikor se izrečno ne omenja razloček med stvarmi, ki se tičejo strankinih pravic, in stvarmi svobodnega preudarka, na postopanje vobče, ne glede na to, ali gre za odločbo v stvari, ki se tiče strankinih pravic (§ 2., odstavek 4., in § 54.) ali za stvar svobodnega preudarka. Za stvari svobodnega preudarka se smatrajo stvari, pri katerih se sicer v okviru eventualnih zakonitih predpisov, uravnajočih postopanje in smer, a po svobodnem preudarku uvažujejo javni interesi in morebitni individualni (osebni) interesi poedincev. Stvari, pri katerih je treba uvaževati tudi pravice ali v zakonu osnovane neposrednje osebne interese poedincev, so stvari, ki se tičejo strankinih pravic.

Na postopanje v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, je treba poleg navedenih občih načel uporabljati tudi posebna načela, navedena v III. delu.

II. d e l.

Obča načela.

(Skupna načela za postopanje v stvareh svobodnega preudarka in v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic.)

I. Udeleženci in stranke.

U d e l e ž e n c i.

§ 4.

Vsakomur je na izvolji, priti pred krajevno in stvarno pristojno oblastvo in tam v okviru zakonitega področja tega oblastva ustno ali pismeno zaprositi za pojasnila in pouk, naprositi oblastvo za pomoč, izrekati želje in pritožbe, naznanjati in

sploh podajati predloge ali vlagati prošnje zato, da si izposluje oblastveno odločbo.

Osebe, ki s tem namenom zaposlujejo oblastva (§ 3., odstavek 1.) ali na katere se v isti namen uradoma ali pa na predlog raztegne delovanje oblastev, se imenujejo v tem postopniku udeleženci. Ob katerih pogojih je smatrati te udeležence za stranke, določa § 12.

V koliko smejo udeleženci kot stranke svobodno razpolagati s svojimi pravicami in v koliko smejo prevzemati dolžnosti, to mora oblastvo v dvomu pretresati na podstavi predpisov o osebni poslovni sposobnosti v civilnih pravnih stvareh in v zmislu predpisov, ki jih je treba uporabljati v konkretnem primeru. Naredbe, izdane na podstavi tega pretresa tekom postopanja (§ 3., odstavek 1.), se morajo presojati po predpisih, veljajočih za naredbe, ki se nanašajo na vodstvo razprave (§ 31.).

Oblastvo sme tudi v drugih in ne le v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, zahtevati od vseh, ki ne smejo sami oskrbovati svojih poslov, dokaz pristanka njih zakonitih zastopnikov ali pa te zastopnike same namesto udeležencev ali poleg njih pritegniti k postopanju.

Z a k o n i t i z a s t o p n i k i.

§ 5.

Konkurzno imovino zastopa upravnik konkurzne imovine; pravne osebe in trgovske družbe pa zastopajo oni, ki so upravičeni, da jih v poslih civilnega prava zastopajo na zunaj.

Ob pogojih § 4., odstavkov 3. in 4., veljajo za zakonito zastopstvo udeležencev nastopna načela:

Nedoletnike, kolikor po zakonu ne smejo sami razpolagati s svojimi stvarmi, zastopajo njih

očetje ali pa zastopajo nje kakor tudi omejeno preklicane osebe varuhi, odnosno pomočniki, popolnoma preklicane osebe pa njih skrbniki.

Pooblaščeni zastopniki.

§ 6.

Kdor nastopa pred oblastvom v imenu drugih, mora v dvomu dokazati svojo pravico do zastopstva. Nekvarno tej dolžnosti pa je naloga oblastva, odpraviti dvome o obstoju, vsebini in obsegu pravice do zastopstva uradoma po načelih oficioznega postopanja (§ 15.).

V drugih stvareh nego v onih, ki se tičejo strankinih pravic (§§ 54. in 56.), se morajo odvetniki in notarji praviloma pripuščati kot pravni zastopniki, kolikor to ne nasprotuje namenu postopanja (§ 15.).

Če se pripuste pooblaščeni zastopniki, to ne izključuje, da ne bi smel pooblastitelj osebno priti pred urad.

Osebe, ki so znane oblastvu kot zakotni pisarji (uredba ministra pravde z dne 8. junija 1857., avstr. drž. zak. št. 114), se ne smejo pripuščati kot zastopniki tretjih oseb.

Prihod pred urad.

a) Iz lastnega nagiba udeležencev.

§ 7.

Ure, ob katerih se sprejemajo predložki udeležencev, omenjeni v § 4., odstavku 1., na samem sedežu urada, kakor tudi uradne dneve, ki se vrše v ta namen izvan sedeža urada, določi oblastvo ter jih javno razglasi na običajni način (z na-

bitkom razglasa na uradnih deskah oblastva in županstev in v uradnem listu itd.).

b) Na uradni poziv (§ 9. ces. uredbe z dne 20. aprila 1854., avstr. drž. zak. št. 96).

§ 8.

Oblastva so upravičena, pozivati osebe, biva-joče v njih okolišu, katerih prihod pred urad je za uradni posel potreben.

V pozivnici se mora pozvancu naznaniti namen zasliske (prim. § 23., odstavek 6.).

Če je pozvančev osebni prihod potreben, da se doseže namen poziva, se mu mora to v pozivnici izrečno naročiti.

Kdor zaradi bolezni, slabotnosti ali drugih osnovanih ovir ne more priti pred urad in teh ovir v dvomu ne dokaže, se mora pokoravati pozivu in dajati zaželeno pojasnila.

Če pozvanec brez veljavnih opravičevalnih razlogov ne pride, se praviloma pozove vnovič; obenem se mu zapreti denarna kazen od $\frac{1}{2}$ Din do vštetih 200 Din in se mu zagrozi izdaja privodnega povelja, če ne bi prišel.

Če pozvanec vkljub dokazanemu pozivu brez veljavnih opravičevalnih razlogov vendarle izostane vnovič, se sme obsoditi na denarno kazen; če je potreba, se izda privodno povelje.

Izjemoma se sme v nujnih primerih že v prvem pozivu, izrečno kazaje na nujnost prihoda, zapreti siceršnja izdaja privodnega povelja. V tem primeru je dovoljeno, pozvanca takoj prignati, če izostane po prvem pozivu brez veljavnih opravičevalnih razlogov.

Privodno povelje se izvrši s pomočjo orožništva, odnosno policijske straže, ki je v dotičnem kraju, in, če je treba, z vojaško asistenco.

Vloge in izjave udeležencev.

§ 9.

Vloge in izjave (prošnje, pritožbe in drugi predlogi, dalje obvestitve, odpovedi, pripoznatve, pooblastila, mnenja in vobče predložki vseh vrst) se dajo pri oblastvu ustno na zapisnik (§ 10.) ali pa se izročajo pismeno.

Če so pismene vloge nedostatno sestavljene kakor tudi če ni na njih podpisa, to ne upravičuje oblastva, da bi take predložke kratkomalo zavrnilo.

Če nastanejo spricho oblike ali z ozirom na vsebino vlog in izjav in o njih pristnosti dvomi, jih je uradoma odpraviti.

Vloge in izjave udeležencev je presoјati po načelih oficioznega postopanja (§ 15.) v tej smeri, ali je z ozirom na dotično stvar smatrati za stranke te osebe same ali tretje osebe (§ 12.).

Zapisniki in uradne zabeleške.

§ 10.

Dolžnost oblastev, dajati ustne vloge in izjave na zapisnik (§ 9.), velja samo glede takih vprašanj, ki se ne dādo rešiti ustno (§ 16.), in se razteza le za podatke, ki so za stvar odločilni, pri čemer pa mora oblastvo skrbno varovati tudi interese udeležencev (§ 2.).

Nekvarno načelu, da morajo navajati zapisniki vse podatke, odločilne za stvar, jih je sestavljati kolikor mogoče jasno, kratko in jedrnato.

Vsak tak zapisnik, sestavljen po oblastvu, naj obseza nastopne podatke:

1.) naziv oblastva in ime uradnika, ki vodi uradno opravilo;

- 2.) čas in kraj uradnega opravila;
- 3.) imena drugih uradnih organov, ki sodelujejo pri uradnih opravilih;
- 4.) imena udeležencev in njih zastopnikov (§§ 4. do 6.);
- 5.) imena oseb, ki so se pritegnile k postopanju kot priče ali izvedenci.

Uradnik, ki vodi uradno opravilo, in vse osebe, imenoma navedene v točkah 3. do 5., morajo zapisnik svojeročno podpisati.

Imena oseb, ki niso večše pisanju ali ki se podpisujejo le z ročnim znakom, mora pristaviti uradnik, ki vodi uradno opravilo.

Če se ena izmed imenoma navedenih oseb pred zaključkom zapisnika odstrani ali če odkloni podpis, se morajo te činjenice ugotoviti v zapisniku z navedbo eventualno prijavljenih razlogov. Če je ta ali po njej zastopana oseba udeležena pri stvari ali če jo je po § 12. smatrati za stranko in če ni postalo vsled njene odstranitve ali odklonitve nadaljevanje postopanja odveč, mora uradnik, imenovan v točki 1., s svojim podpisom posebe potrditi (uradna zabeležka), da je pismena obnovitev njih izjav pravilna.

Skupni nastop udeležencev.

§ 11.

Dvoje ali več oseb sme v eni in isti stvari pred oblastvom tudi skupno nastopiti in enemu izmed sebe ali tretji osebi (§ 6.) poveriti svoje zastopstvo.

Pri tem velja načelo, da dejanja ali opustitve enega izmed skupno nastopajočih udeležencev drugemu niti ne koristijo niti ne škodujejo, če obstoječi pooblastilni odnošaj izrečno ne določa kaj drugega.

Stranke in pravice strank.

§ 12.

Stranke z ozirom na neko stvar so osebe, ki so zaradi svojih subjektivnih pravic prizadete pri rešitvi te stvari (glej tudi § 54. in § 55., odstavek 5.).

Pravice v zmyslu tega načela (pravice strank) so vse privatne pravice, kolikor gre za njih odvzem ali omejitev z oblastvenimi rešitvami (§ 29.), in vse pravice javnega prava in pravne zahteve, izvirajoče iz njih, sosebno tudi one pravnice, zaradi katerih smejo poedine osebe po izrečni zakoniti odredbi zahtevati oblastveno zaščito dotičnih svojih interesov (v zakonu osnovani neposrednji osebni interesi).

II. Ugotovitveno (informacijsko, instrukijsko) postopanje.

Uvedba in izvedba ugotovitvenega postopanja.

§ 13.

Ugotovitveno postopanje uvaja oblastvo, ki mu je v dotični stvari odločati v prvi stopnji; njegova izvedba pa pripada praviloma občemu upravnemu oblastvu I. stopnje, kolikor zakon ne odreja kaj drugega.

Ugotovitveno postopanje se uvaja ali na predlog ali pa uradoma. Če ne gre le za ugotovitev strankinih pravic (§ 12.), sme oblastvo postopanje, uvedeno na predlog, nadaljevati uradoma iz razlogov javne blaginje tudi po umeknitvi predloga.

Postopanje se mora izvajati po veljavnih zakonih in po načelih, navedenih v tem postopniku,

kolikor pa ni izrečnih predpisov, po zahtevah primernosti z ozirom na kolikor možno brzo in temeljito pripravo rešitve.

Predmet postopanja.

§ 14.

Predmet ugotovitvenega postopanja je odločilno stanje stvari (dejanski stan) z ozirom na določeno vprašanje, ki spada v področje oblastva in ki se je načelo pri oblastvu bodisi na predlog, bodisi uradoma, ki pa se mora vsekakor v naprej točno opisati (glavno vprašanje). Odločilno (relevantno) je ono stanje stvari, od katerega je zavisna uporaba veljavne norme na glavno vprašanje in ki se torej podvaja (subsumira) pod veljavno abstraktno normo.

Če je izdaja konstitutivne naredbe (§ 30., odstavek 4.) poglobitveni smoter postopanja, je vprašanje, ali naj se izda ali odkloni ta naredba, vsekakor glavno vprašanje (prim. tudi § 30., odstavek 5.).

Tudi dvoje ali več vprašanj, ki so v notranji zvezi, je lahko istočasno podstava (substrat) za stanje stvari, ki ga je ugotoviti v enem in istem postopanju. Ako je rešitev enega ali več vprašanj izmed njih zavisna od zanikalne ali pritrdilne rešitve enega ali več drugih vprašanj, se imenujejo ta vprašanja eventualna, odnosno dodatna vprašanja. V dvomu odloča oblastvo po § 31., v katerem redu je razpravljati o takih vprašanjih.

Pravna vprašanja, katerih rešitev je pogoj za ugotovitev stanja stvari, odločilnega za rešitev, se imenujejo predhodna vprašanja.

Oficiozno postopanje.

§ 15.

Kolikor ne odreja zakon glede določenih upravnih stvari kaj posebnega, je ugotovitveno postopanje oficiozno.

Oficiozno postopanje ima namen, objektivno ugotoviti pravo stanje stvari (dejanski stan), ki je z ozirom na glavno vprašanje (§ 14.) odločilno za oblastveno rešitev.

Da se ugotovi pravo stanje stvari, morajo udeleženci in oblastvo vzajemno delovati po nastopnih načelih:

Kdor zato, da bi izposloval odločbo oblastva v gotovi smeri, pred tem oblastvom kaj trdi, mora načeloma to svojo trditev, kolikor je to pač v njegovi moči, tudi dokazati ter oblastvu predložiti vsa za to dokazovanje primerna, njemu znana sredstva, da se more doseči namen postopanja (odstavek 2. tega paragrafa in §§ 28. in 74.).

Nekvarno tej načelni obveznosti morajo oblastva z vsemi razpoložnimi sredstvi uradoma ugotoviti pravo stanje stvari, kolikor je to odločilno za njih odločbo (prim. §§ 58. in 59.).

Ustno in pismeno postopanje.

§ 16.

Ugotovitveno postopanje je praviloma ustno.

Vršiti se pa sme tudi povsem ali deloma pismeno, če to zahteva namen postopanja.

Vobče se je ravnati po načelu, da je treba vse, kar se dá opraviti ustno, kolikor mogoče reševati ustno brez vsega nepotrebne pisarjenja. To velja posebno za informacije in pouk, ki ga daje oblastvo v okviru svoje pristojnosti udeležencem

na njih prošnjo, pri čemer se je držati načel, navedenih v § 2.

Ustne izpovedbe udeležencev, ki bi mogle povzročiti oblastveno rešitev (§ 29.), se morajo po bistveni vsebini dati na zapisnik (§ 10.). Prav tako se morajo činjenice, ugotovljene v postopanju in odločilne za rešitev, zabeležiti pismeno.

Nejavnost postopanja.

§ 17.

Postopanje je po veljavnih predpisih načeloma nejavno. Dostop k poizvedbam in razpravam, ki jih odreja oblastvo, je dovoljen razen strankam in njih zakonitim in pooblaščenim zastopnikom (§§ 12. in 56.) le onim osebam, ki jih je oblastvo pozvalo, naj pridejo, ali ki jih je izrečno pripustilo.

Ugotovitev stanja stvari.

§ 18.

Oblastvo določa način, kako je ugotoviti stanje stvari, odločilno za rešitev (§ 14., odstavek 1.), odnosno dokazila, ki se morajo uporabljati pri tem, kolikor nimajo veljavni predpisi drugih odredb. Oblastvo mora skrbeti uradoma, da se namen postopanja (§ 15.) doseže kolikor mogoče brzo in zanesljivo in da udeleženci ne zavlačujejo postopanja.

Na te naredbe, izdane na predlog ali uradoma, je uporabljati odredbe § 31.

Činjenice, ki so oblastvu sploh znane, ne potrebujejo posebne ugotovitve.

Kot dopustna dokazila za ugotovitev stanja stvari je vpoštovati posebno nastopna dokazila:

- 1.) listine,
- 2.) zaslišbo prič,
- 3.) pritegnitev izvedencev.

Posebni predpisi o dokazovanju v postopanju glede stvari, ki se tičejo strankinih pravic, so navedeni v III. delu.

Listine.

§ 19.

Kot dokazila je vpoštevati v postopanju vse javne ali zasebne listine, ki imajo po predpisih civilnega pravnega reda dokazilno moč.

Popolna dokazilnost gre listinam načeloma le glede predmetov, o katerih so bile izdane. Glede ostalih predmetov jih je pritegniti le v dopolnitev drugih nepopolnih dokazil.

Kolikor ni v veljavnih predpisih posebnih odredb, je zoper dokaz, podan z listinami, dopusten protidokaz.

Zaslišba prič.

§ 20.

Priče naj zaslišuje po pravilu oblastvo, ki vodi postopanje, ali pa njega organi. Izjemoma se smejo priče zasliševati tudi po drugih oblastvih ali oblastvenih organih. Pred zaslišbo jih je treba opomniti, da morajo izpovedati popolno resnico, ter jih je opozoriti na kvarne posledice, ki bi nastopile po neresničnih izpovedbah (opomin k resnični izpovedi). Pričam je praviloma zastavljati določena vprašanja. Ne sme se jim pa braniti, kolikor je to koristno za ugotovitev pravega stanja stvari, da tudi iz lastnega nagiba dajo pojasnila o odločilnih činjenicah.

Pritegnitev izvedencev.

§ 21.

Razen primerov, v katerih to veljavni predpisi izrečno odredjajo, se morajo izvedenci pritegniti vsekakor tudi tedaj, kadar je za ugotovitev stanja stvari treba strokovne tehnične presoje odločilnih činjenic (§ 14., odstavek 1.), torej sosebno v vprašanjih gradbenotehnične, strojnotehnične in elektrotehnične naravi, v vprašanjih obrtne policije, javnega zdravstva in veterinarne policije, v poljedelskih in gozdarskih vprašanjih itd. Praviloma se morajo pritezati k postopanju uradni izvedenci, ki so dodeljeni oblastvu.

Sodelovanje izvedencev se razteza v okviru njih strokovnega znanja na ugotovitev in, kolikor je treba, tudi na strokovnotehnično presojo stanja stvari, ki se je dognalo z njih sodelovanjem. Presoja pravnih vprašanj ni stvar izvedencev (§ 24.).

Če oblastvo ne razpolaga z uradnimi izvedenci ali če je z ozirom na posebnost primera umestno, se smejo pritegniti k postopanju tudi druge osebe, ki bi mogle zaradi svojega strokovnotehničnega znanja in izkustva podpirati oblastvo, ko se ugotavlja, odnosno tudi strokovnotehnično presoja odločilno stanje stvari.

Če bi to ne oviralo namena oficioznega postopanja (§ 15.), se sme na predlog udeležencev (strank) dovoliti, da tudi še oni pritegnejo strokovnjaške svetovalce kot izvedence.

Pristranost uradnih organov, izvedencev in prič.

§ 22.

Uradne organe je smatrati z ozirom na postopanje kakor tudi z ozirom na vsako ne zgolj pisar-

niško ali manipulativno sodelovanje pri uradnem obravnavanju za pristranske, če se nanaša tekoča stvar na njih lastne zadeve ali na zadeve njih zakoncev, krvnih sorodnikov do četrtega in sorodnikov po svaštvu do drugega kolena, njih krušnih staršev, rejencev, varovancev ali oskrbovancev.

Ob istih pogojih je smatrati tudi neuradne izvedence (§ 21., odstavek 3.) z ozirom na dotično postopanje za pristranske.

Verodostojnost in nepristranost prič (§ 20.) mora presoјati oblastvo po svojem prepričanju (§ 24.).

Če udeleženci (stranke, § 12.) ugovarjajo uradnim organom, neuradnim izvedencem ali pričam iz razloga pristranosti ali iz drugih razlogov, ki ovirajo njih nepristranost in verodostojnost, odloči o tem oblastvo, ki vodi postopanje. Če je tak ugovor naperjen zoper osebo uradnega predstojnika samega, odloči o tem neposredno nadrejeno oblastvo po § 31.

Ustna razprava pred oblastvom.

§ 23.

Če je pri neki stvari udeleženih dvoje ali več oseb, sosebno če je za ugotovitev stanja stvari treba zaslišati priče in izvedence, naj oblastvo izvede ustno razpravo ob pritegnitvi udeleženih oseb, eventualnih prič in izvedencev v vseh primerih, glede katerih veljavni predpisi izrečno zahtevajo ustno razpravo, ali če je taka ustna razprava koristna. Razpravlja se praviloma na sedežu oblastva (naroki).

Če predpisujejo veljavni predpisi uradne poizvedbe na licu mesta ali če to ustreza namenu postopanja, naj se vrši razprava na kraju poizvedb

(komisionalna razprava ali razprava na licu mesta).

Pri uvedbi in izvedbi razprave se je ozirati na namen postopanja in na njega uprostitev in pospešitev.

Čas razprave je določiti tako, da morejo udeležitelji pravočasno in zadostno pripravljene priti k razpravi.

Pri pozivu udeležiteljev se je držati načel § 8., in v pozivnici je treba navesti ne le namen poziva; temveč tudi pripomočke in pojasnila, ki naj jih predloži pozvanec.

Po ugotovitvi prisotnih oseb in po eventualni presoji njih poveril naj uradnik, ki mu je poverjeno vodstvo razprave, jasno in razločno označi predmet razprave, nadalje kolikor mogoče točno vse činjenice, ki jih je treba ugotoviti zaradi oblastvene rešitve.

Pri razpravi se je ozirati na njen namen; preprečiti se mora vsaka zastranitev in dolgoveznost. Vsaki udeleženi osebi naj se dá prilika, da zavzame svoje stališče k ugotovitvi vseh odločilnih činjenic.

Če si v postopanju dvoje ali več oseb s svojimi zahtevami medsebojno nasprotuje in če smatra vodja razprave poravnavo v okviru zakonitih predpisov, izdanih iz razlogov javne koristi, za dopustno in za udeležence koristno, naj tudi v primerih, glede katerih veljavni predpisi tega izrečno ne predpisujejo, deluje na to, da se doseže poravnava.

Razpravni zapisnik se mora sestaviti po načelih v § 10.; obsezati mora vse odločilne okolnosti, odločilne predloge, izvide in izjave, tako da bodi zapisnik verna slika o poteku in izidu raz-

prave. Vse, kar ne spada k stvari ali kar ni odločilnega pomena, naj se izpusti. Če se je tekom razprave sklenila poravnava med udeleženiimi osebami, naj se v zapisniku razločno in določno navedejo predmet in pogoji poravnave (§ 63.). V takih primerih je udeležencem na njih zahtevo brezplačno izgotoviti prepis zapisnika.

Pri komisionalnih razpravah naj se izvrši izvid praviloma še pred pravo razpravo. Kolikor mogoče pa naj se že med izvidom pretresajo vse činjenice, ki jih je treba ugotoviti, pri čemer naj se dá udeležencem in eventualno prisotnim pričam in izvedencem prilika, da se udeleže pretresa in da pomorejo ugotoviti pravo stanje stvari. Odredbe, ki jih ukrene glede uvedbe in izvedbe ustne razprave oblastvo ali uradnik, poverjen z vodstvom razprave, naj se presojujejo po načelih, navedenih v § 31.

Če razglasi vodja ustne razprave rzsodbo ali naredbo, ki jo je izdal v stvari v imenu oblastva (§ 14), še tekom take razprave ustno, nadomešča taka razglasitev pismeni odpravek samo, če se vsi udeleženci temu izrečno odpovedo. V takem primeru teče rok za pravna sredstva od ustne razglasitve, v vseh drugih primerih pa od časa, ko se vroči pismeni odpravek.

O c e n a o d l o č i l n i h č i n j e n i c .

§ 24.

Oblastvo je upravičeno in dolžno, da z ozirom na predmet in namen postopanja (§§ 14. in 15.) vse činjenice, odločilne za njegovo odločbo, kadar koli in kakorkoli zve zanje še pred zaključkom po-

stopanja, po svojem prepričanju oceni (v stvareh, ki se tičejo pravic strank, nekvarno njih pravici doznavanja, § 58.).

Izreki o predhodnih vprašanjih, za katerih razsojanje občia upravna oblastva niso pristojna.

§ 25.

Če nastanejo z ozirom na predmet postopanja predhodna vprašanja (§ 14., odstavek 4.), o katerih kot glavnih vprašanjih je poklicano razsojati drugo oblastvo, so oblastva ob rešitvi teh predhodnih vprašanj upravičena, opreti svoj izrek na lastno pridobljeno znanje o odločilnih okolnostih.

To velja sosebnost tudi, kadar je vpoštovati zasebnopravne odnošaje kot predhodna vprašanja, glede katerih ni nobenih sodnih razsodb, naredb ali posvedočb, ki so obvezne tudi za oblastva.

Zaključek postopanja.

§ 26.

Ko se je ugotovilo odločilno stanje stvari, se postopanje zaključi.

Ugotovitveno postopanje se zaključi z oblastveno rešitvijo (§ 29.) ali pa z ustavitvijo, kadar ni z ozirom na izid poizvedb nobenega povoda za rešitev. Če se je razpravljalo ustno (narok ali komisionalna razprava, § 23.) in se postopanje ne namerja nadaljevati, naj se ob koncu razprave izrečno izreče ustavitev.

Postopanje, ki ga je izreklo oblastvo za ustavljeno, se sme nadaljevati uradoma, če se izkaže pozneje, da je bila ugotovitev stanja stvari nedostatna.

Stroški postopanja.

§ 27.

Vobče velja načelo, da trpi stroške postopanja, posebno stroške, narasle vsled zaslišbe prič ali izvedencev ali vsled uradnih poizvedb na licu mesta, oni, ki je provzročil te stroške s svojo prošnjo pri oblastvu ali sicer s svojimi dejanji ali opustitvami ali s svojimi predlogi, neosnovano podanimi tekom postopanja, ali ovrženimi trditvami.

Povračilo stroškov za zastopstvo se sme nasprotni stranki nalagati samo, če zakoniti predpisi izrečno določajo kaj takega.

Nedostatki postopanja.

§ 28.

Postopanje je nedostatno, če so se pri njega izvedbi kršili veljavni predpisi ali načela o postopanju, določena v tem postopniku in utemeljena v veljavnem običajnem pravu, ali če se je namen postopanja (§ 15.) sploh obrezuspešil ali oviral. Nedostatke postopanja naj zaznava oblastvo uradoma ali na pritožbo; do razsodbe poslednje stopnje jih je mogoče vsak čas še odpraviti (prim. § 74.).

Pritožbe zaradi nedostatkov v postopanju je presoјati po načelih, veljavnih za izpodbijanje vmesnih rešitev (§ 31.).

III. Oblastvene odločbe.

Oblastvene odločbe. Rešitve in vmesne rešitve. Predmet rešitve.

§ 29.

Upravno poslovanje oblastev se vrši v okviru njih zakonitega področja na zunaj predvsem z odločbami.

Odločbe, ki služijo dokončnemu namenu postopanja (§ 3., odstavek 1.) neposredno, se imenujejo rešitve (v pravem zmislu); odločbe, ki služijo temu namenu le posredno, pa so vmesne rešitve (§ 31.).

Predmet rešitve je glavno vprašanje (glavna vprašanja), glede katerega je bilo odločilno stanje stvari po § 14. predmet ugotovitvenega postopanja.

Razsodbe, posvedočbe in naredbe.

§ 30.

Rešitve (§ 29., odstavek 2.) so ali razsodbe ali posvedočbe ali naredbe.

Razsodbe so one odločbe, ki podvajajo zaradi ugotovitve strankinih pravic stanje stvari, dognana v ugotovitvenem postopanju, pod abstraktno normo (prim. §§ 12., 54. in 64.).

Posvedočbe potrjujejo obstoj konkretnih pravnih odločilnih dejstev ali tudi konkretnih pravnih odnošajev samih.

Naredbe, ki spadajo v vrsto rešitev (§ 29., odstavek 2.), ustvarjajo, izpreminjajo ali ukinjajo pravne odnošaje (konstitutivne naredbe) ali pa so konkretna povelja (zapovedi in prepovedi) in odklonitve.

Kadar je bila izdaja naredbe po § 14., odstavku 2., glavno vprašanje ugotovitvenega postopanja in je izrek o tem vprašanju po veljavnih predpisih zavisen od obstoja določenih dejanskih ali pravnih okoliščin, ima izdaja take naredbe (odnosno odklonitev predloga za njeno izdajo) v sebi obenem razsodbo, ali obstoje ali ne obstoje zgoraj navedene okoliščin. Ker tu ne gre le za stvar svobodnega preudarka, temveč za stvar, ki se tiče strankinih pravic, ima taka naredba obenem značaj razsodbe (§ 64.).

Vmesne rešitve.

§ 31.

Vmesne rešitve (§ 29., odstavek 2.), ki se izdajo tekom postopanja (ugotovitvenega ali pritožnega postopanja) udeležencem ali strankam (§ 12.), ki pa ne prehitijo rešitve, se v rednem instančnem teku ne izpodbijajo posebe. Kdor meni, da mu dela oblastvena rešitev krivico, sme v svoji pritožbi, naperjeni zoper to rešitev, pri nadrejenem oblastvu iskati pomoči obenem zoper vmesne rešitve, ki jih je izdalo oblastvo tekom postopanja.

Vmesne rešitve, ki kršijo načela postopanja, določena v veljavnih predpisih ali v tem postopniku in utemeljena v veljavnem običajnem pravu (§ 28.) ali ki ovirajo, odnosno obrezuspešijo objektivno ugotovitev pravega, za rešitev odločilnega stanja stvari, provzročajo nedostatek postopanja, kolikor ni po veljavnih predpisih drugih posledic (§§ 28. in 74.).

Posebne pritožbe zoper vmesne rešitve imajo le značaj nadzorstvenih pritožb (§ 45.).

Pričujoča načela naj se uporabljajo tudi pri naredbah, ki jih je izdalo oblastvo tekom postopanja, bodisi ustno, bodisi pismeno, in ki se nanašajo le na izvedbo postopanja, ne da bi prehiteli rešitve (naredbe, ki se tičejo vodstva postopanja).

Obrazložitev rešitve.

§ 32.

Tudi rešitve (§ 29.), ki se ne izdajajo v stvareh, tičočih se strankinih pravic, je praviloma opremljati z razlogi. Iz razlogov bodi za stranko razvidno, na katere odločilne dejanske in pravne okolnosti se rešitev opira.

Če so razlogi rešitve za udeležence povsem brezpomembni ali če gre za take stvari, glede katerih postopa oblastvo povsem po svobodnem preudarku in glede katerih obenem javni interes prepoveduje objavo razlogov, ni treba navajati razlogov.

Obvestitev o rešitvah višjih oblastev.

§ 33.

Rešitve, ki jih izda višje oblastvo, bodisi v prvi instanci, bodisi kot pritožna instanca, se morajo doposlati nižjemu oblastvu v taki obliki in v toliko izvodih, da jih je mogoče takoj vročiti vsem osebam, ki so udeležene pri postopanju.

To načelo ne velja za one naredbe višjega oblastva, ki se tičejo vodstva postopanja (prim. § 31.) in ki jih mora nižje oblastvo šele izvršiti.

Pouk o pravnih sredstvih.

§ 34.

Kadar se za oblastvena rešitev, namenjena določenim osebam, v njih strankine pravice ali v neposrednje osebne interese, osnovane v zakonu, in vobče kadar utegne nastati vprašanje, ali je možno izpodbijati rešitev (§ 29., odstavek 2.) v rednem instančnem teku, takrat je treba dodati rešitvi pouk o pravnih sredstvih.

Pouk o pravnih sredstvih naj pojasnjuje razločno:

1.) ali je zoper razsodbo ali naredbo sploh dopustna pritožba v rednem instančnem teku in, če je dopustna,

2.) v katerem roku in

3.) pri katerem oblastvu se mora pritožba vložiti.

Izvršnost oblastvenih rešitev.

§ 35.

Oblastvene rešitve so izvršne, čim se ne morejo več izpodbijati v rednem instančnem teku.

Preden ne nastanejo neizpodbojne (neizpodbojnost in pravna moč, §§ 37. in 70.), se smejo izvršiti rešitve samo, če zahteva njih izvršbo javni interes. Pritožbam zoper take izvršne, a še izpodbojne rešitve se sme izjemoma pripoznati odločilna moč, če bi narasla po takojšnji izvršitvi pritožniku nepovračljiva škoda in če javni interes ne zahteva brezpogojno takojšnje izvršbe.

Izvršba takih rešitev, ki še niso neizpodbojne ali pravnomočne in ki jih iz javnih interesov ni treba izvršiti takoj, se sme udeležencu na prošnjo izjemoma dovoliti, če temu ne nasprotuje javni

interes in če je predčasna izvršba zaradi nevarnosti v odlaganju v prosilčevem interesu ter bi zaradi tega še ne nastala tretjim osebam nepovračljiva škoda.

Odložilno moč pripozna ono oblastvo, zoper katere odločbo je pritožba naperjena, predčasno izvršbo pa dovoli obče upravno oblastvo I. stopnje.

Izvršba rešitve se nanaša vedno le na izrek o glavnem vprašanju (§§ 14., 64. in 70.).

Člen 36. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922. določa, ob katerih pogojih sme oblastvo vsled tožbe na upravno sodišče odgoditi izvršbo izvršne rešitve.

Nedostatek obvezne moči.

§ 36.

Oblastvene rešitve, ki jih je izdalo stvarno nepristojno oblastvo ali s katerimi se je protizakonito odklonila pristojnost pri pravilno spoznanem stanju stvari, nimajo obvezne moči. To velja o oblastvenih rešitvah tudi, če so se izposlovale po zvijači ali če in kolikor so osnovane na razmerah, ki nasprotujejo občemu pravnemu redu, določenemu s prinudljivimi zakonitimi predpisi, posebno pa s kazenskimi pravnimi normami.

Oblastvo, ki je izdalo rešitev ali pa pristojno višje kot nadzorno oblastvo naj izreče formalno na predlog ali uradoma, da rešitvi nedostaja obvezne moči. Kadar in kolikor gre tudi za pravice strank (§ 12.), je taka odločba razsodba (§ 64.).

Rešitve, glede katerih se ni uvaževal predpisani instančni tek in ki se niso izdale v izvrševanju nadzorne oblasti (§ 45., odstavek 4.), ne pogršajo zaradi tega obvezne moči; vendar pa trpe na nedostatku postopanja (§§ 28. in 74.).

Odklonitev zaradi odločene stvari.

§ 37.

Če so bila določena vprašanja že predmet obvezne rešitve (§ 36.), ki se v roku, odrejenem za pritožbo, ni izpodbijala ali ki se v instančnem teku ne dá več izpodbijati (§§ 14. in 29., odstavek 3.) ter udeleženci vnovič podado predloge glede teh vprašanj, sme oblastvo ob neizpremenjenem stanju stvari predloge zaradi odločene stvari kar kratkoma odbiti.

O pravni moči oblastvenih razsodb govore načela, navedena v § 70.

IV. Pritožno postopanje.

Instančni tek.

§ 38.

Instančni tek uravnavajo veljavni predpisi in sosebno tudi člen 18. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922. Kolikor ne odredjajo posebni zakoniti predpisi izrečno kaj drugega, ni zoper drugoinstančne rešitve občega upravnega oblastva I. stopnje nadaljnje pritožbe na višje upravno oblastvo; zoper prvoinstančne rešitve občega upravnega oblastva I. stopnje pa je dopustna pritožba na upravno oblastvo II. stopnje (pokrajinska uprava kot obče upravno oblastvo II. stopnje, odnosno razna druga pokrajinska specialna upravna oblastva).

Kdaj naj pokrajinska uprava ali druga pokrajinska specialna upravna oblastva izjemoma izdajajo prvoinstančne razsodbe ali naredbe in je li zoper te rešitve dopustna pritožba na ministristvo, to uravnavajo veljavni predpisi.

Za pritožno postopanje v rednem instančnem teku (odstavka 1. in 2.) velja ob nedostajanju posebnih zakonitih predpisov zakon z dne 12. maja 1896., avstr. drž. zak. št. 101, v zvezi z zgoraj navedenim členom 18. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih.

P r i t o ž b e.

§ 39.

Da se izposluje rzsodba višje instance, zadošča pritožba, prijavljena v odrejenem roku.

Brez ozira na njih obliko ali naziv je smatrati za pritožbe vse v odrejenem pritožnem roku vročene vloge ali oddane izjave, iz katerih se jasno vidi, da smatra njih provzročitelj oblastveno rešitev za krivično in da zaradi tega išče pomoči pri višjem oblastvu.

Ali in v koliko so v primerih, ko si pravice strank ne nasprotujejo, prepozno vložene ali izvedene pritožbe višjemu oblastvu povod za nadzorstvene odločbe, to je stvar njegovega svobodnega preudarka (§§ 2. in 45.).

P r i t o ž n i r o k i.

§ 40.

Pritožnih rokov, določenih v zakonu, oblastvo ne more niti skrajševati niti podaljševati.

Po preteku teh rokov nima nihče pravice do tega, da bi se uvaževali njegovi ugovori, naperjeni zoper rešitev nižjih oblastev (§ 39., odstavek 3.).

Za dan vročitve v zmislu veljavnih predpisov je smatrati dan izvršene vročitve (§§ 52. in 53.) ali pa, če se taka vročitev ne dá dokazati, oni dan,

ko je udeleženec dokazno najkeseje zvedel za izpodbijano odločbo.

Uradni pretres došlih pritožb.

a) V formalnem oziru.

§ 41.

Glede došlih pritožb je po možnosti dognati takoj, ali so bile vložene pravočasno in na pravem mestu. Če bi se bila morala pritožba po veljavnih predpisih vložiti na drugem mestu, naj jo oblastvo v 24 urah pošlje na pravo mesto ali pa naj jo v istem roku vrne pritožniku s primernim poukom.

Oblastvo naj si izmed teh dveh poti izbere ono, ki bi pritožnika najzanesljiveje obvarovala škode, katera mu preti zaradi dotične lastne pomote ali pomote oblastva.

b) V materialnem oziru.

§ 42.

Oblastvene rešitve, po katerih ni nihče zadobil pravice, ne sme le nadrejeno kot nadzorno oblastvo (§ 45.) temveč tudi oblastvo, ki jih je izdalo, kar samo vsak čas razveljaviti ali izpremeniti.

Z ozirom na to načelo je došle pritožbe takoj presoјati tudi v tem oziru, je li izpodbijana razsodba ustvarila pravice strank; če jih ni, pa naj se presodi, ali drže ugovori, navedeni v pritožbi.

Če ni zaradi izpodbijane odločbe nihče zadobil pravice in če smatra oblastvo ugovore za osnovane, naj dotično oblastvo odločbo kar samo razveljavi ali izpremeni. Kolikor temu ne nasprotujejo pridobljene pravice, je postopati tako tudi

takrat, kadar je treba vsled pritožbe dodatnih poizvedb o stanju stvari in te čim prej izvršene poizvedbe potrjujejo pravilnost pritožnih ugovorov.

Če se oblastvu ne zdi potrebno, da bi razveljavilo ali izpremenilo izpodbijano rešitev, ali če se zaradi nasprotujočih pravic tretjih oseb ne smatra za upravičeno, storiti kaj takega, se mora pritožba čim prej predložiti višji instanci. To naj se zgodi najkasneje v 3 dneh, odnosno ob dodatnih poizvedbah o stanju stvari najkasneje v 15 dneh po vložitvi pritožbe.

Če oblastvo, ki je rešitev izdalo, to rešitev na pritožbo deloma razveljavi ali izpremeni, je smatrati razveljavitev ali izpremembo z ozirom na nadaljnji instančni tek za novo rešitev.

R a z s o d b e o p r i t o ž b a h.

§ 43.

Predmet rzsodbe o pritožbi je vedno vprašanje (vprašanja), ki je bilo predmet izpodbijane rešitve (§ 29., odstavek 3.), in sicer le v toliko, kolikor se je rešitev tega vprašanja (teh vprašanj) s pritožbo izpodbijalo in kolikor se v stvareh, ki se ne tičejo strankinih pravic, pritožni instanci ne vidi umestno, da bi izpodbijano rzsodbo pretresala tudi uradoma po svobodnem preudarku (§§ 2. in 68.).

Pritožne instance so v pritožnem postopanju upravičene, mnenje nižjih oblastev tako glede spoznanega stanja stvari kakor tudi glede podvajanja stanja stvari pod abstraktno normo nadomeščati s svojim lastnim mnenjem ter izpodbijane rešitve v tem zmislu razveljavljati, izpreminjati ali dopolnjevati.

Poizvedbe o stanju stvari, ki jih je izvedlo nižje oblastvo, sme višje oblastvo v instančnem teku vsekdar izpopolniti ali ob izpremenjenih osnovah nadomestiti z novimi poizvedbami (prim. § 68.).

Uporaba načel, veljavnih za ugotovitveno postopanje, pri pritožnem postopanju.

§ 44.

Predpisi, ki veljajo za ugotovitveno postopanje (§§ 14. do 28.), se morajo uporabljati tudi pri poizvedbah, ki se vrše glede ugotovitve stanja stvari v instančnem teku.

V. Izvrševanje nadzorne oblasti.

Nadzorna oblast nadrejenih oblastev nad podrejenimi državnimi oblastvi.

§ 45.

Z ozirom na nadzorno oblast, ki jo ima nadrejeno državno oblastvo nad podrejenimi državnimi oblastvi, smejo višja oblastva rešitve, s katerimi ni nihče zadobil pravice, vsekdar na predlog ali uradoma razveljavljati ali izpreminjati (§ 42).

Ali in koliko sme nadzorno oblastvo posezati v pravice strank, to je presoditi po veljavnih predpisih. Bistvo rešitve, ki se je izdala v izvrševanju nadzorne oblasti, je presojati po §§ 29. in 30. (prim. sosebno § 30., odstavek 5.)

Vsakdo, ki smatra, da mu je oblastvena rešitev kršila interese, sme nadrejeno oblastvo naprositi, naj uporabi svojo nadzorno oblast (nadzorstvena pritožba).

Prošnja za izvrševanje nadzorne oblasti ni vezana na določen instančni tek; istotako pa nima nihče pravice do tega, da bi moralo višje oblastvo uporabiti nadzorno oblast.

Nadzorna oblast občin upravnih oblastev napram drugim oblastvom in oblastvenim organom.

§ 46.

Ali in koliko gre občin upravnim oblastvom nadzorna oblast nad oblastvi drugih vrst in posebno nad krajevnimi samoupravnimi oblastvi in kako naj se vrši ta nadzor, to uravnavajo veljavni predpisi.

VI. Vročanje.

Vročitve udeležencem (strankam) in njih zastopnikom.

§ 47.

Oblastvene rešitve (vmesne rešitve) naj se praviloma vročajo udeležencem (strankam § 12.) samim.

V kolikor smejo stranke (§ 12.) po § 4., odstavek 3., pred oblastvom nastopati le po svojih zastopnikih, se morajo rešitve (vmesne rešitve) vročati zakonitim zastopnikom. V stvareh, ki se ne tičejo strankinih pravic (§ 54), se smejo rešitve (vmesne rešitve), namenjene osebam, ki svojih zadev ne smejo oskrbovati same, vročati po § 4., odstavku 4., tudi njih zakonitim zastopnikom.

Pooblaščenim zastopnikom (§ 6.) se smejo rešitve (vmesne rešitve) vročati s pravno veljavnostjo za pooblastitelja samo, če so bili ti pooblaščenci izrečno pooblaščeni za sprejemanje obla-

stvenih vročitev. Če se tako pooblaščen zastopnik-pravnik (§ 6., odstavek 2.) pritegne k postopanju, naj se rešitve (vmesne rešitve) vročajo praviloma pooblaščenцу samemu. Če je dvoje ali več oseb skupno udeleženih pri isti stvari (§ 11.), naj se vročajo vsaki poedini osebi posebe, kolikor ne zahtevajo obstoječi pooblastilni odnošaji kaj drugega, odnosno kolikor se ni izrečno dogovorilo kaj drugega pred oblastvom. Če to koristi uprostitvi in pospešitvi postopanja, naj poizkuša oblastvo doseči dogovor.

Če je udeleženec pooblastil dvoje ali več oseb za sprejemanje oblastvenih vročitev, je smatrati vročitev za izvršeno tudi takrat, kadar se je rešitev (vmesna rešitev) vročila le enemu.

Vročanje inostranim državnim zastopništvom v naši državi in oblastvom, zavodom in poedincem v inostranstvu.

§ 48.

Vročanje inostranim diplomatskim, konzularnim in podobnim zastopništvom v naši državi, nadalje vročanje inostranim oblastvom v inostranstvu, potem zastopništvom naše države v inostranstvu in končno poedincem v inostranstvu, ureja okrožnica pokrajinske uprave z dne 21. marca 1922., Ur. l. št. 34, o dopisovanju z inostranstvom.

Vročanje vojaškim osebam.

§ 49.

Aktivnim častnikom, podčastnikom in vojakom pod zastavo se vročajo rešitve (vmesne rešitve) po njih vojaških poveljništvih ali zavodih.

Vročanje vojaškim in civilnim oblastvom in zavodom.

§ 50.

Rešitve (vmesne rešitve) v stvareh, pri katerih je vojaška uprava sama udeležena, naj se vročajo onim vojaškim (mornarniškim, orožniškim) oblastvom in zavodom, ki so neposredno prizadeti pri stvari. Če obče upravno oblastvo I. stopnje dvomi, kateremu vojaškemu oblastvu ali zavodu naj se vročajo spisi, naj si izposluje vročitev po nadrejenem upravnem oblastvu II. stopnje.

Smatra se, da se je rešitev (vmesna rešitev) vročila omenjenim vojaškim oblastvom in zavodom kakor tudi vobče vsem javnim oblastvom in zavodom, čim se je spis izročil v vložišču ali, kjer takega vložišča ni, dotičnemu uradu ali organu, določenemu za sprejemanje spisov. Pri uradih, kjer je več, dasi krajevno povsem ločenih oddelkov, je smatrati vročitev za izvršeno, čim se je spis izročil vložišču enega izmed teh oddelkov.

Kraj vročitve.

§ 51.

Vročati se morajo spisi praviloma v stanovanju, v uradu ali v pisarni, v obrtnem obratovališču, v prodajalnici ali na delovišču osebe, ki ji je rešitev (vmesna rešitev) namenjena.

Če ni takega določenega kraja za vročanje ali če se vročitev na tem kraju iz kakršnihkoli razlogov ne dá izvršiti, naj se vročajo spisi tam, kjer vročevalec naleti na dotično osebo.

Če je mogoče komu vročati spise na dveh ali več krajih, se smejo vročati na vsakem teh krajev.

Redni dokaz vročitve.

§ 52.

Pozivi (§ 8.), rešitve in vmesne rešitve (§ 29., odstavek 2.) naj se vročajo udeležencem tako, da se dá dejstvo in čas vročitve vsekdar dokazati.

Vročitev se dokaže praviloma s pravilno izpolnjenim poštnim recepisom ali z vročilnico, ki je opremljena z datumom in ki jo je podpisal naslovljenec ali njegov pooblaščenec, vročitelj pa soppodpisal.

Če oni, ki mu je vročiti rešitev (vmesno rešitev), odkloni sprejem ali potrditev ali če se vročitev vkljub ponovnim poizkusom ni mogla učiniti, naj vročitelj to okolnost primerno ugotovi; poizkus vročitve se smatra, če se sprejem odkloni, za izvršeno vročitev.

Izredni dokaz vročitve.

§ 53.

Če ni dokaza o vročitvi po § 52., se mora dejstvo učinjene vročitve in čas, ki ga je eventualno po § 40., odstavku 3., smatrati za čas vročitve, ugotoviti tudi drugače.

Ali in kdaj je smatrati vročitev za učinjeno, to naj oblastvo v dvomu ugotovi po načelih oficioznega postopanja (§ 15.).

III. del.

**Posebna načela za postopanje v stvareh,
ki se tičejo strankinih pravic.**

Pojem stvari, ki se tičejo strankinih pravic.

§ 54.

Za stvar, ki se tiče strankinih pravic, gre takrat, kadar je ena ali več oseb zbog svoje subjektivne pravice udeležena na rešitvi stvari in je torej te osebe po § 12. glede te stvari smatrati za stranke (prim. § 3., odstavka 4. in 5., in § 55., odstavek 5.).

Ugotovitev lastnosti kot stranke in pritegnitev strank k postopanju.

§ 55.

Oblastva naj pretresajo uradoma, je li stvar smatrati za tako, ki se tiče strankinih pravic, in pa, če jo je smatrati za tako, katere osebe kot stranke je treba pritegniti k postopanju. Pritegnjenim strankam je dovoljeno, predlagati še pritegnitev tretjih oseb kot strank zato, da se zagotovi pravna moč rzsodbe (§ 70., odstavek 4.) napram tem strankam.

Če se dožene lastnost osebe kot stranke šele tekom uvedenega ugotovitvenega ali pritožnega postopanja, se mora dotična oseba takoj pritegniti k nadaljnjemu postopanju, kolikor ni po posebnih zakonitih predpisih izključena od nadaljnje udeležbe pri tem postopanju. Oblastva naj presojuje (§ 31.) ali in v koliko je treba, če se naknadno pritegnejo stranke, že izvedeno postopanje dopolniti ali nadaljevati (§ 26.).

Če ni v naprej povsem jasno, je li ta ali ona oseba stranka, je to praviloma ugotoviti v odločbi, ki se izda v stvari.

Če pa oblastvo zahteve, naj se pripozna lastnost kot stranke, ne smatra za osnovano in če se oblastvu v interesu postopanja nadaljnja udeležba dotične osebe ne zdi umestna, sme o tej zahtevi tudi ločeno razsojati tekom postopanja, ne da bi pravna sredstva, vložena zoper tako razsodbo, zadrževala nadaljevanje postopanja.

Ne glede na to se morajo osebe, ki trdijo, da so z ozirom na dotično stvar stranke, tekom postopanja smatrati tako dolgo za stranke, dokler se pravnomočno ne ugotovi, da niso stranke.

Zastopstvo strank.

§ 56.

O zastopstvu strank, ki ne morejo samostojno prevzemati dolžnosti, in o zastopstvu pravnih oseb, trgovskih družb in konkurznih imovin govore načela, navedena v § 4., odstavku 3., in v § 5.

Vsaki stranki (§ 12.) je na izvolji, da se dá v stvareh, ki se tičejo njenih pravic, zastopati po pooblaščenih (§ 6.). Oblastvo sme pooblaščenca iz zakonitih razlogov ali iz razlogov, ki jih je izrečno navesti in ki imajo svoj izvor v pooblaščenčevi osebi ali v namenu postopanja, izključiti od udeležbe. Take oblastvene naredbe je presojeti po § 31.

Brez ozira na postavljenega pooblaščenega zastopnika sme oblastvo zahtevati, da pridi stranka osebno k uradu (§ 6., odstavek 3.); istotako pa sme stranka priti pred urad ali s svojim pooblaščenim zastopnikom ali brez njega.

Ustno postopanje.

§ 57.

Ugotovitveno postopanje v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, se izvaja praviloma, sosebno pa ob pogojih § 23., odstavka 1., v ustni razpravi (narok ali komisionalna razprava) ob pritegnitvi strank in eventualnih prič in izvedencev; pri tem je uvaževati načela, navedena v omenjenem paragrafu.

Praviloma je na isti način postopati tudi takrat, kadar se morajo po odredbi oblasti, poklicanega za razsojanje v prvi ali višji stopnji, izvršiti dopolnilne poizvedbe.

Zapisnik o ustni razpravi je sestaviti po načelih §§ 10. in 23. Pri tem je tudi vpoštevati, da se morajo izjave strank, prič in izvedencev, neposredno odločilne za rzsodbo, kolikor mogoče navesti z njih lastnimi izrazi.

Pravice strank z ozirom na postopanje.

§ 58.

Stanje stvari, odločilno za rzsodbo, je vobče ugotavljati po načelih, izraženih v § 13. in naslednjih paragrafi.

Stranke imajo pravico, da se v stvareh, ki se tičejo njih pravic, pritezajo k postopanju zaradi varovanja svojih pravic in interesov (pravica doznavanja).

Pravica doznavanja obseza pravico, da sme stranka navajati odločilne činjenice in zanje ponuditi dokaz. Nanaša se tudi na vse prikladne

podatke, ki so jih navedle tekom postopanja tretje osebe in za katere so ponudile dokaz, nadalje na vse činjenice, ki jih smatra oblastvo za sploh znane (§ 18., odstavek 3.), in končno na poizvedbe, ki jih mora izvršiti oblastvo uradoma ali na predlog stranke, a vse to le v toliko, kolikor so take činjenice ali poizvedbe odločilne za razsodbo (prim. § 59.).

Kako naj se ugotovi stanje stvari, do tega imajo stranke pravico le v toliko, kolikor to določajo veljavni predpisi (§ 18.). Oblastvo naj skrbi, da stranke postopanja ne zavlačujejo.

Na podatke v pritožbah se razteza pravica doznavanja le v toliko, kolikor so ti podatki predmet za nove ugotovitve stanja stvari (§§ 24. in 43., odstavek 3.).

Dolžnosti strank z ozirom na postopanje.

§ 59.

S pravicami, navedenimi v § 58., se ustreza z ozirom na načela oficioznega postopanja (§ 15.), sosebnost v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, tudi dolžnost strank, pomagati oblastvu z vsemi razpoložnimi sredstvi, prikladnimi za dokaz njih trditev, da se doseže namen dotičnega postopanja.

Nedostatkov postopanja, izvirajočih iz zane-mare te dolžnosti, stranka ne more uveljavljati (prim. § 74.).

Izpolnjevanju predpisov o postopanju, ki služijo zgolj zaščiti strankinih pravic, se smejo stranke izrečno ali molče odreči.

Vpogled v spise.

§ 60.

Vpogled v spise v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, se sme strankam (§ 12.) ali njih zastopnikom praviloma odbiti le v toliko, kolikor temu nasprotujejo oziri javnega interesa ali dolžno varovanje uradne tajnosti.

Oblastvene naredbe o vpogledu v spise je presoati po § 31.

Pritegnitev izvedencev.

§ 61.

Pravica do sodelovanja pri postavljanju izvedencev gre stranki le v toliko, kolikor veljavni predpisi o tem odredajo kaj posebnega (§ 18., odstavek 1.). Če takih predpisov ni, naj se ravna oblastvo ob pritegnitvi izvedencev k postopanju v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, po načelih § 21., uvaževaje pri tem namen postopanja (§ 15.). Za te naredbe veljajo odredbe § 31.

Izpovedbe prič in izvidi izvedencev.

§ 62.

V kolikor se vrši postopanje ustno, je priče in izvedence praviloma zaslišati vpričo strank. Kadar se morajo zaslišati priče in izvedenci v odsotnosti strank, naj poskrbi oblastvo drugače, da se varuje pravica strank doznavanja (§ 58.). Pravica doznavanja se ne razteza na izjave uradnih strokovnih organov, ki se nanašajo le na strokovno presojo že ugotovljenih činjenic (§ 21.) in ki jih je torej presoati le s stališča notranjega

vzajemnega delovanja strokovnih in pravniških organov dotičnega oblastva pri razsojanju.

Praviloma se mora oblastvena razsodba opirati le na take izpovedbe prič in take izvide izvedencev, ki so se tekom postopanja oddali pred oblastvom, katero vodi postopanje, in glede one stvari, v kateri jih je uvaževati.

Na izpovedbe prič in izvide izvedencev, ki so se oddali v drugem postopanju ali pred drugim oblastvom, se smejo opirati razsodbe samo, če se je glede njih tekom novega postopanja varovala pravica doznavanja (§ 58.).

D o g o v o r i s t r a n k.

§ 63.

Če zakon ne izključuje iz javnih razlogov dogovorov strank za ureditev upravnopravnih stvari in če se je tekom postopanja tak dogovor dosegel (prim. § 23., odstavek 9.), se je treba v razsodbi izrečno sklicevati na ta dogovor in na njegovo vsebino ter izreči, da se je stvar s tem dogovorom popolnoma ali deloma rešila (§ 64., odstavek 8.).

R a z s o d b a.

§ 64.

Rešitev (§ 29.) v stvari, ki se tiče strankinih pravic (§ 54.), je razsodba (prim. § 30., odstavek 2.) ali pa je naredba, ki ima obenem značaj razsodbe (§ 30., odstavka 4. in 5.).

Razsodba (naredba) se mora sestaviti jasno, kratko in jedrnato, tako da je moči iz nje razvideti predmet in vse dejanske in pravne okoliščine, odločilne z ozirom na ta predmet. Sestavljena je iz treh delov, in sicer:

- 1.) iz izreka,
- 2.) iz obrazložitve in
- 3.) iz pouka o pravnih sredstvih.

Ti trije deli naj bodo jasno razvidni že v zunanji obliki rzsodbe.

Izrek se nanaša izključno na ono vprašanje (ali vprašanja), ki je po § 14. v dotičnem postopanju glavno vprašanje in ki je torej po § 29., odstavku 3., predmet rešitve.

Če je spojila stranka v svoji zahtevi dvoje ali več eventualnih zahtev, je razsojati predvsem o oni zahtevi, ki se je podala v prvi vrsti, in če se ta zahteva, odnosno neposredno predhodna zahteva odklanja, pa o eventualni zahtevi, odnosno o eventualnih zahtevah. Vrstni red, po katerem je razsojati o dveh ali več eventualnih zahtevah, določa v dvomu oblastvo uradoma (§ 14.). Prav tako je postopati, če je v uradoma navedenem postopanju dvoje ali več eventualnih vprašanj predmet postopanja.

Obrazložitev obseza

- a) popis činjenic (dejanskih okolnosti), ki so po mnenju oblastva odločilne, in
- b) podvajanje teh činjenic pod abstraktno normo, ki se mora vselej izrečno navesti (obrazložitev v ožjem zmislu).

V obeh teh smereh a) in b) se je pri obrazlaganju ozirati tudi na važnejše izjave strank.

Če je izrek o glavnem vprašanju zavisen od odločitve predhodnega vprašanja (§ 14., odstavek 4.), se mora izrek o tem predhodnem vprašanju enako drugim činjenicam, odločilnim za rzsodbo (§ 25.), pretresati le v obrazložitvi (točki a in b).

Dogovore, omenjene v § 63., je sprejeti ali v izrek ali v obrazložitev, kakor se pač tak dogovor nanaša ali na glavno vprašanje ali pa na vprašanje o stanju stvari, odnosno na predhodno vprašanje.

Obrazložitev je potrebna le v toliko, kolikor obstoji po izidu postopanja spor. Rzsodbe, ki popolnoma ustrezajo zahtevam strank in ki ne odločajo o ugovorih tretjih oseb, ne potrebujejo obrazložitve.

O pouku o pravnih sredstvih govore načela, izražena v § 34.

Rzsodbe, ki ne vpoštevajo teh načel, je smatrati za nedostatne (§§ 28. in 74.).

Ali je smatrati rešitev (§ 29., odstavek 2.) za rzsodbo (§ 30., odstavek 2.), odnosno za naredbo po § 30., odstavku 5., to je v dvomu presoјati po bistvu, a ne po obliki rešitve.

Kjer se v naslednjih paragrafih govori o rzsodbah, ima ta postopnik v mislih tako rzsodbe po § 30., odstavku 2., kakor tudi naredbe po § 30., odstavku 5.

Roki za izdajanje rzsodb.

§ 65.

Kolikor nimajo veljavni predpisi posebnih odredb, morajo oblastva pravočasno rzsosјati o predlogih in pritožbah strank. Rzsodba je pravočasna, če se je z ozirom na konkretne okolnosti, ob skrbnem vpoštevajanju strankinih interesov, izdala brž ko mogoče.

Člen 22., odstavek 2., zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922. določa pravne posledice, kadar ni pristojno obla-

stvo v treh mesecih od dne, ko je stranka ponovno zahtevala odločbo, izdalo nobene odločbe.

Vročanje razsodb.

§ 66.

Stranke (§ 12.) smejo zahtevati, da se jim vse razsodbe vseh instanc, izdane v stvari, pravilno (§ 52.) vročajo. Če se razsodba brez strankine krivde ni vročila pravilno, je postopanje nedostatno (§§ 28. in 74.).

Pravica strank do pritožbe.

§ 67.

Pravica strank, da se smejo pritožiti zoper izrek v razsodbi (§ 64., odstavek 2., točka 1.), se nanaša tako na činjenice, ki jih je smatralo oblastvo za odločilne, kakor tudi na podvajanje teh konkretnih činjenic pod abstraktno normo (§ 64., odstavek 6., a in b).

Pristojna pritožna instances je dolžna, pravočasno razsoditi o vloženi ali tudi le prijavljeni pritožbi stranke (§ 65.).

Razsodbe o pritožbah.

§ 68.

Načela § 43. je uporabljati tudi pri razsodbah o pritožbah zoper razsodbe, a s to izpremembo, da se nanaša pravica pritožne instances do razveljavitve, izpremembe ali dopolnitve v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, načeloma le v toliko na izrek razsodbe, kolikor je stranka sama izpodbijala izrek. Na izreke ali na dele izreka, ki jih stranka ni izpodbijala, se razteza omenjena pra-

vica pritožne instance le v toliko, kolikor je njih razveljavitev, izprememba ali dopolnitev neposrednja pravna ali logična posledica rzsodbe, ki jo je na pritožbo izdati glede izpodbijanih točk.

Kar pa se tiče varovanja javnega interesa, niso višja oblastva v rednem instančnem teku v okviru veljavnih predpisov vezana ne na izreke, ki se niso izpodbijali, ne na predloge strank v pritožbi.

Oblika rzsodb o pritožbah.

§ 69.

Glede oblike rzsodb, ki jih izdajajo višje instance v pritožnem postopanju, veljajo vobče načela § 64. Če spozna višja instance tako glede spoznanega stanja stvari kakor tudi glede podvajanja (§ 64., odstavek 6., a in b) izpodbijano rzsodbo za pravilno, zadošča, da to okolnost, ko ponovi izrek izpodbijane rzsodbe (§ 64., odstavek 2., točka 1.), omeni v rzsodbi, s katero se pritožba zavrača.

Praviloma pa naj se navajajo razlogi, zaradi katerih so se ugovori, navedeni v pritožbi zoper spoznano stanje stvari ali zoper pravno obrazložitev nižje instance, spoznali za neosnovane. Če se ponovljeni izrek v rzsodbi o pritožbi obrazlaga drugače, je v tej rzsodbi izrečno navesti, ali se smatra obrazložitev nižjega oblastva za neprimerno ali pa se z novo obrazložitvijo le podpira ali dopolnjuje obrazložitev izpodbijane rzsodbe.

Če pa se rzsodba višje instance, bodisi glede spoznanega stanja stvari, bodisi glede podvajanja, razlikuje od rzsodbe nižje instance, je postaviti vrhu rzsodbe novi izrek, ki izvira iz drugačnega naziranja pritožne instance. V obrazložitvi se morajo točke, v katerih se spoznano stanje stvari ali

podvajanje pritožne instance razlikuje od izpodbijane rzsodbe, točno označiti ter se mora razlika obrazložiti.

Pravnomočnost rzsodb.

§ 70.

Oblastvene rzsodbe, ki po § 36. ne pogrešajo obvezne moči, so pravnomočne, če in kolikor jih po veljavnih predpisih v rednem instančnem teku ni mogoče več izpodbijati (prim. § 37.).

Razen takrat, kadar se rzsodbe razveljavijo z rzsodbo upravnega sodišča (državnega sveta) ali z izrekom pristojnega sodišča, se smejo pravnomočne rzsodbe razveljavljati le z obnovo postopanja (§§ 71. do 74.).

Pravna moč rzsodb se nanaša na izrek (§ 64., točka 1.), ki je posledek temu, da se je konkretno stanje stvari podvedlo pod abstraktno normo. Če se pozneje, po že izdani rzsodbi, izpremeni stanje stvari, ki se je spoznalo za bistveno, ne nasprotuje pravnomočnost rzsodbe uvedbi novega postopanja.

Pravnomočne rzsodbe ustvarjajo pravice proti vsaki tretji osebi, proti strankam (§ 12.) pa le v toliko, kolikor jih te stranke po izvršeni vročitvi (§ 47. do 50.), bodisi vsled zamujenega, bodisi vsled izčrpanega instančnega teka, ne morejo več izpodbijati.

Obnova postopanja.

1.) Predlog za obnovo.

§ 71.

Obnovo postopanja v pravnomočno razsojeni stvari sme predlagati le stranka (§ 12.).

Takemu predlogu je ugoditi, če predlagatelj verjetno dokaže, da pravnomočna razsodba krši njegove strankine pravice (§ 12.) in da se opira v bistvenih točkah na nepravilno spoznanje stanja stvari, ne da bi bil mogel predlagatelj vkljub svoječasnemu sodelovanju pri postopanju (§§ 15. in 58.), izvršenem povsem po dolžnosti, bodisi vsled neznanja pravega stanja stvari, bodisi vsled nedostatka potrebnih dokazil, izposlovati ugotovitev pravega stanja stvari.

Po tem načelu se je ravnati tudi takrat, kadar je opiralo oblastvo s pravnomočno razsodbo ugotovljeno stanje stvari glede enega izmed predhodnih, v § 25. označenih vprašanj na svoje lastno spoznanje, a je po pravnomočnosti te razsodbe ono oblastvo, ki je pristojno za odločanje o tem vprašanju kot glavnem vprašanju, v bistveni točki o njem razsodilo drugače.

Tudi kadar ni pogojev, omenjenih v prvem in drugem odstavku, sme oblastvo ugoditi predlogu stranke za obnovo postopanja, a to samo, če temu ne nasprotujejo pravice tretjih oseb ali če tudi druge stranke, udeležene pri stvari (§ 12.), pritrdijo obnovi.

S pristankom vseh strank se sme postopanje obnoviti tudi po uradni dolžnosti.

2.) Pristojnost pri predlogih za obnovo.

§ 72.

O predlogih za obnovo postopanja odloča ono oblastvo, ki je v poprejšnjem postopanju pravnomočno razsodilo v poslednji stopnji.

Zoper dovolitev ali odklonitev obnove se smejo stranke po veljavnih predpisih pritožiti, kolikor

se dá tak izrek sploh še izpodbijati v upravnem instančnem teku.

Upravni instančni tek se v postopanju o predlogih za obnovo ne omejuje zato, ker se v poprejšnjem završenem postopanju dejansko ni vložila pritožba zoper razsodbo, najsi bi se bila še mogla izpodbijati v poprejšnjem instančnem teku.

Če smatra oblastvo, da so dani pogoji za obnovo postopanja po uradni dolžnosti (§ 71., odstavek 5.), a v stvari to oblastvo ni razsojalo v zadnji instanci, naj si izposluje izrek višjega oblastva, ki je za to pristojno po odstavku 1. tega paragrafa.

Pri postopanju o predlogih za obnovo se je ravnati po načelih, veljavnih za postopanje v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic.

3.) Postopanje pri dovoljeni obnovi.

§ 73.

Če se je predlogu za obnovo postopanja pravnomočno ugodilo, naj se postopa iznova in nato v rednem instančnem teku razsoja iznova.

Če ugodni rešitvi takega predloga ne nasprotujejo pravice tretjih oseb, sme oblastvo, ki je pristojno za razsojanje o tem predlogu (§ 72.), istočasno tudi meritorno razsojati iznova.

Bistveni nedostatki postopanja.

§ 74.

V postopanju v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, je smatrati nedostatke (§ 28.) za bistvene, če so se kršile prinudljive odredbe o postopanju, osnovane v veljavnih predpisih, ali če utegnejo

nedostatki neugodno vplivati na materialni pravni položaj strank (§ 59.), ne da bi jih bile zakrivile stranke same.

Stranke (§ 12.) smejo zahtevati, da se morajo bistveni nedostatki v postopanju odpraviti še pred izdajo tekoče razsodbe, vsaj pa pred razsojanjem v poslednji instanci.

**Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo
v Ljubljani,**

dne 28. februarja 1923.

Pokrajinski namestnik: Iv. Hribar s. r.

Slovenska knjižnica

6K M

B 6214

66009014598

COBISS ©